

ליתני האי, את המשנה ההיא [בדף יא]?

מידן (27). וכיון שעשו קנין אינו יכול לחזור.

ומתרצת הגמרא:

אך חוזרת הגמרא ומקשה:

סיפא איצטריכא ליה. סופה של אותה המשנה הוצרך לתנא להשמיע: ובכתבי הקודש, אף על פי ששניהם רוצים לחולקם, לא יחלוקו, משום בזיון כתבי הקדש:

וכי קנו מידן, מאי הוי? מה יש בזה, הרי קנין דברים בעלמא הוא. שאין קנין חליפין חל אלא על דבר של ממש, כגון, דבר שנקנה או שניתן במתנה, או שעבוד קרקעות. אבל לא על הסכמת דברים בלבד. (28)

ועתה חוזרת הגמרא להמשך הדיון לפי הלישנא הראשונה.

ומתרצת הגמרא:

ודנה הגמרא:

במאי אוקימתא למתניתין, במה העמדת את משנתנו? בשאין בה דין חלוקה. ואם כן, יקשה:

מדובר בשקנו מידן ברוחות. כגון שאחד מהם קיבל חלק מזרחי, ואין לחבירו חלק בו. והשני קיבל את החלק המערבי ואין לראשון חלק בו. ואם כן, הקנין חל על דבר של ממש.

אי, אם מדובר בה בשאין בה דין חלוקה, כי רצו, גם כשרצו, מאי הוי? נהדרו בהו! שיחזרו בהם!?

ותירוץ נוסף:

רב אשי אמר: מדובר בכגון שהלך זה, אחד משני השותפים בחצר, לאחר שהסכימו על

אמר רב אשי אמר רבי יוחנן: מדובר שקנו

לו את המנה, אלא רק התחייב להקנות. ו"התחייבות" זו אינה אלא קנין דברים. ומשום כך, גם בסוגייתנו, ההתחייבות לחלוק אינה אלא קנין דברים, ולכן אינה מועילה.

ויסוד הדברים מבואר במאירי על סוגייתנו, וזה לשונו: "ענין הדברים, כל שאינו קונה עכשיו בעיקר הענין, אלא שמבטיח על עיקר הענין שיעשהו וקונין ממנו על כך וכו'. הא כל שעושה עכשיו עיקר הענין וממשו וקונים ממנו על עיקר הענין שיתקיים זהו קנין גמור וכו'. עיי"ש. וראה גם לשון הרמב"ם [פ"ה מכירה הי"ד], "הרי זה קנין דברים, שהרי לא הקנה לחבירו דבר מסויים וידוע". עכ"ל. והיינו על פי המבואר בסוגייתנו, שאם הקנו ברוחות. וכל אחד קונה את חלקו המסויים בצד מזרחי או

27. ראה בקובץ שעורים [אות יח ואות יט], שמבאר מדוע כאן צריך דוקא קנין, ואילו להלן [דף קי] מבואר לענין חלוקת שותפות של אחים, וכן לענין חלוקת הארץ, שדי בהטלת גורל, ללא קנין נוסף.

28. מבואר בגמרא, שאין מועיל קנין להתחייב לחלוק, משום שנקרא קנין דברים. וראה בשעורי רבי שמואל [אות נא] שמבאר, שקנין אינו חל, אלא כשמקנה לי ממוזן. כגון: אם אומר לחבירו: אני חייב לך מנה, ועשה על זה קנין. הרי שעל ידי הקנין נעשה משועבד לתת לו את המנה. ואם לא יתן, יוכל לגבות זאת מנכסיו, אבל אם יאמר לחבירו: אתן לך מנה. כלומר, שמתחייב לתת לו מנה, ועושה קנין על ההתחייבות. אין קנין זה מועיל, לפי שלא הקנה